

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
rapportage onderzoek
binnensportaccommodaties

Zaaknummer
2071190

Uw kenmerk

Datum
29 november 2016

Geachte leden van de raad,

Met deze brief sturen wij u de rapportage van het onderzoek naar de mogelijkheden voor beheer, onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties door sportverenigingen.

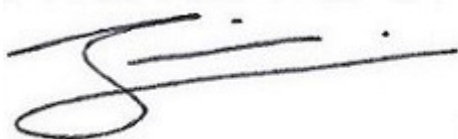
Aanleiding voor dit onderzoek is de kadernota Sport en Bewegen, die 22 november jl. door uw raad is vastgesteld, en de motie van 6 juli jl. 'Tempo in onderzoek zaalsport en accommodaties'. De rapportage geeft uitvoering aan de motie en vormt input voor het deel sportaccommodaties van het uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen. In onze collegevergadering van 29 november jl. hebben wij de rapportage vastgesteld.

Voor het onderzoek is in augustus/september 2016 een enquête uitgezet door Kennispunt Twente om een goed en volledig beeld te krijgen van de sportverenigingen die ambitie en capaciteit hebben om een sportaccommodatie zelfstandig te beheren en exploiteren. Deze enquête is naar alle sportverenigingen in Hengelo gestuurd, zodat iedereen de gelegenheid heeft om aan te geven deze ambitie en capaciteit te hebben. Daarnaast is ook gevraagd naar de tevredenheid, wensen en aandachtspunten ten aanzien van inroosting en het gebruik van de binnensportaccommodaties.

Aan de hand van de uitkomsten van deze enquête zijn wij in gesprek gegaan met een aantal sportverenigingen om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de aanwezige ambitie en capaciteit. Gelijktijdig is contact gezocht met omliggende gemeenten waar al sprake is van (gedeeltelijke) overdracht van beheer, onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties. Op 27 oktober jl. hebben wij tijdens een themabijeenkomst sport de resultaten voorgelegd aan de sportverenigingen en gediscussieerd over de contouren van de uitwerking van de kadernota Sport en Bewegen. De uitkomsten van onderzoek leest u in bijgaande rapportage.

Wij veronderstellen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Let op:

Per 18 april is het Publieksplein te bezoeken aan de Hazenweg 121.

Bezoekadres

Hazenweg 121

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

Bladnummer

2

Zaaknummer **Uw kenmerk**

2071190

Bijlagen: 2

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Hazenweg 121

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

Rapportage

Onderzoek naar mogelijkheden beheer, onderhoud en/of exploitatie binnensportaccommodaties door sportverenigingen

November 2016

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
	Context	3
	Proces	3
	Leeswijzer	4
2.	Huidige situatie	5
	Gemeentelijk binnensportaccommodaties	5
	Huidig gebruik	5
	Verhuur binnensportaccommodaties	6
	Eigendom, beheer, onderhoud en exploitatie	6
	Kwaliteit, toegankelijkheid en bereikbaarheid	7
3.	Wensen sportverenigingen	7
	Resultaten van de enquête	7
	Sportverenigingen en beheer, onderhoud en exploitatie	7
	Themahal	7
	Inroostering en gebruik	8
4.	Ervaringen andere gemeenten	8
	Ervaringen omliggende gemeenten	8
	Aandachtspunten bij beheer en onderhoud	8
5.	Conclusies en aanbevelingen	9
	Conclusies	9
	Aanbevelingen	10
	Bijlagen	10

1. Inleiding

Deze rapportage beschrijft de resultaten van het onderzoek naar mogelijke beheer-, onderhoud- en/of exploitatievormen van gemeentelijke binnensportaccommodaties, passend bij de wensen van de sportverenigingen en het Hengelose sportbeleid.

De aanleiding voor dit onderzoek is de kadernota Sport en Bewegen en de motie van 6 juli 2016 inzake binnensportaccommodaties. De kadernota geeft de hoofdlijnen van het sport- en beweegbeleid. Hierin is aangegeven dat we streven naar een optimale bezetting van de binnensportaccommodaties én positief staan tegenover binnensportverenigingen die de ambitie hebben (deels of samen) een accommodatie te beheren, onderhouden en/of exploiteren. De kadernota geeft aan dat hiervoor mogelijkheden, inclusief de bijbehorende voorwaarden en condities, zullen worden onderzocht. Met de motie wordt opgeroepen om uiterlijk 1 december 2016 dit onderzoek te hebben afgerond. Onderhavig onderzoek geeft uitvoering aan de kadernota en aan deze motie en vormt input voor het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties.

Context

De kadernota Sport en Bewegen geeft de randvoorwaarden voor het gemeentelijk sportbeleid. Deze randvoorwaarden vormen daarmee ook de kaders voor het onderzoek. Voor het sportaccommodatiebeleid zijn vooral de onderstaande kaders van belang:

- *Goede en betaalbare sportaccommodaties*; de benodigde gemeentelijke sportaccommodaties moeten op orde zijn, waarbij de accommodaties geen doel op zich zijn maar een middel om sport en bewegen mogelijk te maken;
- *Het onderwijsgebruik is leidend*; de binnensportaccommodaties zijn primair ingericht voor gebruik van bewegingsonderwijs; het is een wettelijke verplichting. Dat betekent dat eerst het onderwijs gefaciliteerd moet worden en daarbuiten de accommodaties verhuurd kunnen worden aan sportverenigingen en derden;
- *Inzet op breedtesport*; de beperkte middelen die we als gemeenten hebben, stellen we beschikbaar voor breedtesport. We waarderen topsport en talentontwikkeling, maar we zien het niet als speerpunt van ons gemeentelijk beleid. Waar mogelijk ondersteunen we topsport en talentontwikkeling, maar stellen hiervoor geen financiële middelen beschikbaar.
- *Versterken eigen kracht sportverenigingen*; we ondersteunen sportverenigingen bij het versterken van hun eigen kracht. Daarom staan we positief tegenover binnensportverenigingen die de ambitie een binnensportaccommodatie (deels of samen) te beheren, onderhouden en/of exploiteren.
- *Sportbeleid op stedelijk niveau*; de gemeente staat voor het stedelijke sportbeleid. Daar waar verenigingen meer gericht zijn op hun verenigingsbelang, richt de gemeente zich op het stedelijke, collectieve belang. Dat betekent onder andere dat er een balans moet zijn tussen ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen;

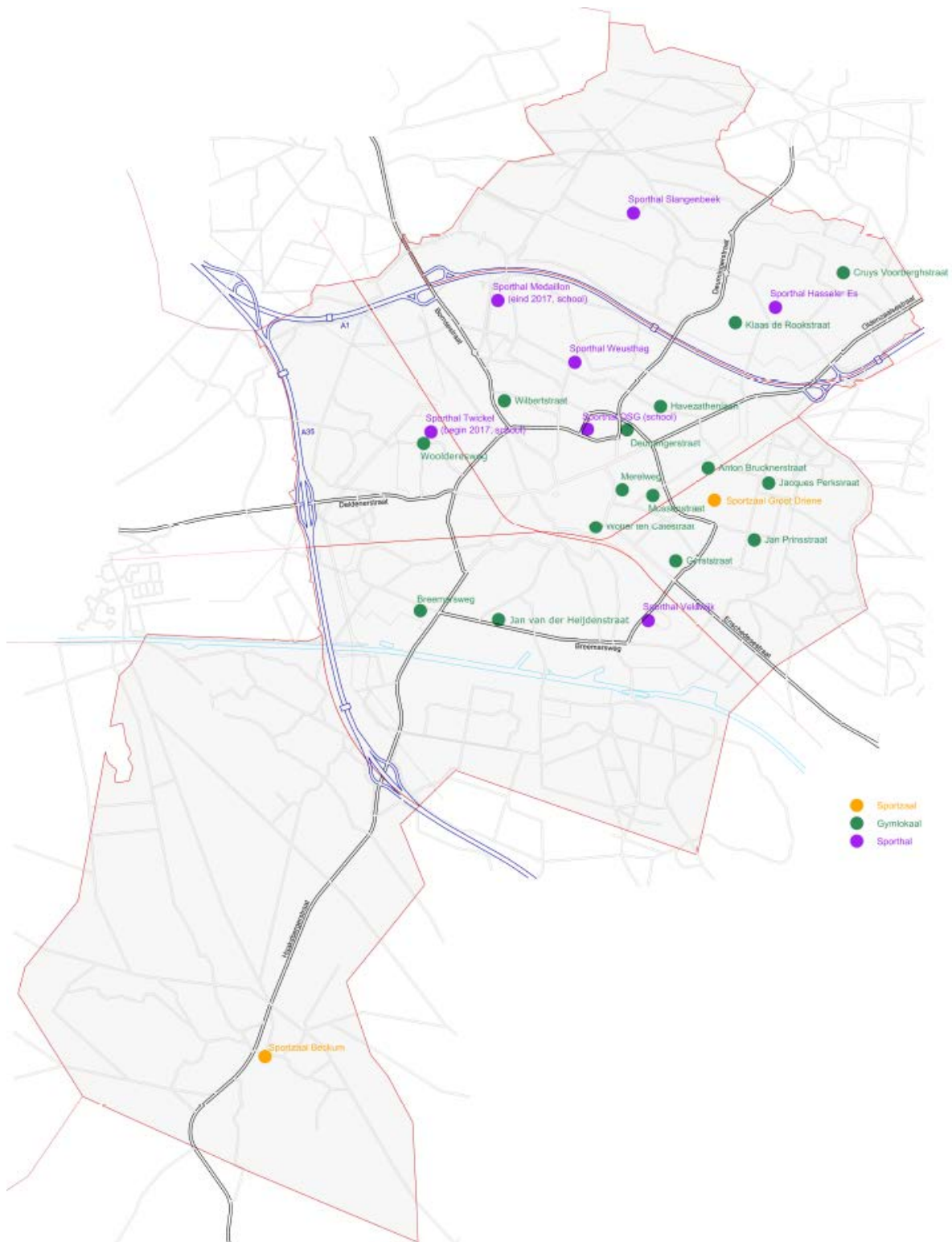
Proces

Het onderzoek is via twee parallele lijnen uitgevoerd:

1. Inventarisatie wensen sportverenigingen inzake beheer binnensportaccommodatie.
In augustus/september 2016 is een enquête gehouden onder alle Hengelose sportverenigingen naar de wensen omtrent beheer, onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties.
Vervolgens is gesproken met de verenigingen, die hebben aangegeven interesse te hebben om (deels of samen) een binnensportaccommodatie te beheren, onderhouden of exploiteren.
De resultaten hiervan zijn teruggekoppeld aan de sportverenigingen tijdens de themabijeenkomst sport op 27 oktober 2016, waarbij ook de mogelijke denkrichting is bediscussieerd.
 2. Ervaringen andere gemeenten bij (gedeeltelijke) verzelfstandiging binnensportaccommodaties.
Naast de kennis en ervaringen bij de eigen collega's en deskresearch, is gesproken met omliggende gemeenten, die ervaring hebben met vormen van verzelfstandiging van één of meer van hun binnensportaccommodaties.
- Het onderzoek is uitgevoerd door een kernteam vanuit de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling, onder begeleiding van een interne multidisciplinaire taskforce, met daarin medewerkers van de betrokken afdelingen (Maatschappelijke Ontwikkelingen, Bouwservice en faciliteiten, Sportservice, Financiën en Vastgoed). De enquête is verzorgd door Kennispunt Twente.
- Het onderzoek is verricht in de periode augustus – november 2016.

Leeswijzer

- Hoofdstuk 2 beschrijft de binnensportaccommodaties in Hengelo: welke sportaccommodaties hebben we en hoe is beheer en onderhoud nu geregeld?
- Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de enquêteresultaten toegelicht en ingegaan op de wensen van de sportverenigingen.
- Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de ervaringen bij andere gemeenten.
- Hoofdstuk 5 rondt de rapportage af met conclusies en aanbevelingen.
- In de bijlagen is tenslotte achtergrondinformatie opgenomen, zoals de integrale rapportage van de enquête.

2. Huidige situatie

Gemeentelijk binnensportaccommodaties

De gemeente Hengelo heeft 4 sporthallen, 2 sportzalen en 15 gymlokalen. Daarnaast zijn er 3 sporthallen in eigendom van scholen. Het verschil tussen sporthallen, sportzalen en gymnastieklokalen zit in de omvang. Een sporthal heeft het oppervlak van twee sportzalen, een sportzaal heeft het oppervlak van twee gymzalen. Een aantal sporten kunnen vanwege de veldgrootte alleen in een sporthal beoefend worden. Andere sporten en trainingen zonder wedstrijdtraining kunnen ook in sportzalen en/of gymzalen beoefend worden.

De sportaccommodaties zijn niet identiek: de inrichting en de aanwezige voorzieningen kunnen verschillen.

Gemeentelijke sporthallen en –zalen	Niet- gemeentelijke sporthallen en –zalen	Gemeentelijke gymlokalen
Sporthal Hasseler Es	Sporthal OSG (school)	Gymlokaal Breemarsweg
Sporthal Slangenbeek	Sporthal Twickel (begin 2017, school)	Gymlokaal Brucknerstraat
Sporthal Veldwijk	Sporthal Medaillon (in aanbouw, school)	Gymlokaal W. ten Catestraat
Sporthal Weusthag	Sportzaal Groot Driene (projectontwikkelaar)	Gymlokaal Deurningerstraat
Sportzaal Beckum		Gymlokaal Gerststraat
		Gymlokaal Havezathenlaan
		Gymlokaal J. vd Heydenstraat
		Gymlokaal Merelweg
		Gymlokaal Mussenstraat
		Gymlokaal J. Perkstraat
		Gymlokaal J. Prinsstraat
		Gymlokaal K. de Rookstraat
		Gymlokaal Voorberghstraat
		Gymlokaal Wilbertstraat
		Gymlokaal Woolderesweg

Naast deze algemene binnensportaccommodaties kent Hengelo ook binnensportaccommodaties voor specifieke sporten, zoals het Twentebad, een tennissporthal en een denksportcentrum. Het onderzoek richt zich vooral op de sporthallen, maar ook de sportzalen en gymlokalen worden meegenomen. De andere binnensportaccommodaties vallen buiten de reikwijdte van dit onderzoek.

Buiten de gemeentelijke sportaccommodaties en die van scholen, zijn er ook veel andere accommodaties die gebruikt (kunnen) worden voor sportactiviteiten. Zo zijn er veel particuliere sportaccommodaties, maar ook welzijnsvoorzieningen, (voormalige) kerken, horecagelegenheden en andere ontmoetingsruimtes waar sport kan plaatsvinden. Het zal daarbij vooral gaan om sportactiviteiten die geen of weinig specifieke eisen stellen aan de ruimte. Deze accommodaties zijn niet meegenomen in dit onderzoek, maar spelen wel een rol bij het vinden van passende ruimte voor georganiseerde en ongeorganiseerde sport.

Huidig gebruik

De binnensportaccommodaties van de gemeente en het onderwijs zijn primair ingericht voor het bewegingsonderwijs. Dit onderwijsgebruik is leidend – want het is een wettelijke verplichting – en gaat voor alle andere gebruikers. Het aantal sportaccommodaties is hierop afgestemd.

Gelet op de bezetting beschikt Hengelo over voldoende binnensportaccommodaties. Als twee landelijke normen er naast worden gehouden (minimumvariant één sporthal per 20.000 inwoners van 6 t/m 100 jaar, maximumvariant één sporthal per 15.000 inwoners van 6 t/m 100 jaar), dan beschikt Hengelo eveneens over voldoende capaciteit.

De binnensportaccommodaties worden tijdens schooluren vrijwel volledig gebruikt door het onderwijs. Buiten de schooltijden worden de accommodaties vooral verhuurd aan sportverenigingen, maar ook andere gebruikers huren incidenteel. In onze gemeente is dus sprake van gedeeld gebruik van de binnensportaccommodaties door meerdere gebruikers.

Op doordeweekse avonden en in het weekend worden de sporthallen en –zalen intensief gebruikt. De meeste sporthallen worden in de wintermaanden (november tot en met februari) zeer intensief gebruikt doordat veldsporten, zoals korfbal en hockey, dan binnen gaan trainen.

De gymlokalen kennen structurele gebruikers die het hele sportseizoen door huren. Tijdens schooltijden is de bezetting goed, na schooltijden zit er ruimte in. Hoewel de mogelijkheid er is, worden de meeste gymlokalen op zaterdag en zondag niet of beperkt gebruikt. In de zomervakantie worden de sportaccommodaties niet verhuurd,

dan vindt (groot) onderhoud plaats. Op dit moment zijn de gymlokalen ook tijdens de andere schoolvakanties gesloten.

Verhuur binnensportaccommodaties

De gemeente verzorgt de verhuur van de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Ook verzorgt zij de verhuur van de sporthal van de OSG voor de uren na schooltijd. De onderhandelingen lopen om, evenals in het verleden, de gemeente de inroostering ook weer te laten verzorgen voor de vernieuwde sporthal van Twickel (in gebruik begin 2017) en de in aanbouw zijnde sporthal in Medaillon (gereed eind 2017). Toevoeging van de nieuwe sporthal bij de school in Medaillon geeft meer speelruimte bij de inroostering.

Deze dienstverlening gebeurt al jaren op een vrij arbeidsintensieve manier. De inroostering en zaalindeling vindt plaats op basis van de voorgaande roosters. Uit het onderzoek onder de sportverenigingen bleek dat de verenigingen in het algemeen tevreden zijn over de inroostering. Dat laat onverlet dat er wel per vereniging individuele wensen zijn. De gemeente wil de sportaccommodaties zo efficiënt mogelijk gebruiken op basis van de wensen van de sportverenigingen, maar moet dat op stedelijk niveau beoordelen.

Inroostering is en blijft een lastige opgave met dilemma's. Jaarlijks worden de roosters voor de accommodaties gemaakt. Ieder jaar zijn er verschuivingen, waarbij zoveel mogelijk wordt gekeken naar de wensen van de verenigingen. Het is onmogelijk om volledig tegemoet te komen aan alle wensen van alle sportverenigingen op dit gebied. Verschuivingen in het rooster zullen voor de ene vereniging beter of minder goed uitpakken dan voor de andere vereniging, waarbij ook emoties en gevoeligheden spelen. Evenwel zullen verschuivingen in de tijdstippen en zalen om de zoveel tijd nodig zijn; ze zijn onoverkomelijk om in te spelen op de actualiteit. Sport is immers een dynamisch werkterrein. Het blijft maatwerk, waarbij goede communicatie hierover met elkaar van wezenlijk belang is. Transparantie in het verhuursysteem en helderheid over de criteria voor zaalindeling dragen hier aan bij. De opgave voor de gemeente is te zorgen dat op stedelijke niveau er een goede balans is.

De tarieven voor de zaalhuur zijn historisch gegroeid en worden jaarlijks geïndexeerd. Deze tarieven staan opgenomen in de Verordening Tarieven Sportaccommodaties van de gemeente. Voor het sportjaar 2016-2017 is deze net vastgesteld.

Eigendom, beheer, onderhoud en exploitatie

De meeste gemeentelijke binnensportaccommodaties in Hengelo zijn in eigendom van en in beheer en onderhoud bij de gemeente. Naast de gemeentelijke sportaccommodaties zijn er ook sportaccommodaties in eigendom van schoolbesturen. Het gaat daarbij om de sporthallen van OSG, Twickel en de in aanbouw zijnde sporthal in Medaillon.

Totaal bedragen de lasten voor de gemeentelijke binnensportaccommodaties € 691.460 euro. Deze lasten zijn verdeeld naar kapitaallasten, onderhoudslasten en exploitatielasten (incl. personeelslasten).

Ruim de helft van de kosten van de binnensportaccommodaties zijn vaste kosten, zoals afschrijvingen en onderhoudskosten. De variabele kosten bestaan uit beheer, schoonmaak, energiekosten etc. Indien gesproken wordt over het mogelijk exploiteren van een sportaccommodatie door sportverenigingen gaat het vooral om taken op dit laatste gebied.

Binnensportaccommodaties			
Lasten 2017		Baten 2017	
Kapitaallasten	129.255	Huuropbrengsten (incl. onderwijsbijdrage)	248.074
(Groot) onderhoud en dotatie voorziening	232.234	Kantine	27.937
Exploitatielasten (incl. personeel)	329.971	Bijdrage sportservice	130.000
Totaal	691.460		406.011
Gemeentelijke bijdrage	285.449		
* Bij de kapitaallasten gaat het om de aflossing en rentelasten voor de accommodaties.			
** De onderhoudslasten zijn nodig om een gebouw voor de korte en lange termijn in stand te houden.			
*** De exploitatielasten zijn de kosten die worden gemaakt voor beheer/toezicht, schoonmaak, gas, water en electra, belastingen, verzekering etc. voor een accommodatie.			

Het gemeentelijk vastgoedbedrijf is eigenaar van de gebouwen en zorgt voor onderhoud. De afdeling Maatschappelijke ontwikkelingen zorgt voor de beleidsmatige invulling en de inplanning en verhuur van de sportaccommodaties.

Naast de lasten staan baten. Deze baten bestaan vooral uit zaalhuuropbrengsten van sportverenigingen en anderen, gebruikersvergoedingen van onderwijs en daarnaast andere opbrengsten. Tot deze laatste groep horen de exploitatiecontracten van de kantines van Slangenbeek en Veldwijk en het sponsorcontract voor alle hallen gezamenlijk. Dit zijn langlopende exploitatiecontracten.

Zoals landelijk gebruikelijk dekken de baten maar een deel van de kosten voor sportaccommodaties. Het verschil tussen de lasten en baten wordt gedekt uit de algemene dienst.

Kwaliteit, toegankelijkheid en bereikbaarheid

In het voorjaar van 2016 zijn inspecties in de sporthallen en –zalen uitgevoerd naar de staat van onderhoud. Tijdens de inspecties zijn ook rapporten opgesteld over risico's en duurzaamheid. De kwaliteit van de sporthallen en –zalen is in het algemeen op orde. Om op niveau te houden, blijft onderhoud nodig. Op basis van de inspectierapporten worden de meerjaren onderhoudsplanningen geactualiseerd en in de begroting van 2018 meegenomen.

In Hengelo zijn de binnensportaccommodaties over de stad verspreid. De sportaccommodaties moeten goed bereikbaar en toegankelijk zijn. Dat gaat dan zowel om het fysieke aspect als het mentale: om rolstoeltoegankelijkheid, om veilige fiets- en autoroutes er naar toe, voldoende verlichting en ook om de bekendheid en zichtbaarheid van de locaties.

Uit de enquête blijkt dat er relatief weinig behoefte is aan wijkgericht sporten. Deze behoefte is vooral zichtbaar bij gym- en turnverenigingen. De accommodaties die er zijn, voorzien in de behoefte aan wijkgericht sporten. Op het gebied van toegankelijkheid zijn er wensen vanuit de sportverenigingen met betrekking tot de verlichting.

3. Wensen sportverenigingen

Resultaten van de enquête

Onder alle sportverenigingen is augustus/september 2016 een enquête uitgezet om een goed beeld te krijgen van de sportverenigingen die ambitie en capaciteit hebben om een sportaccommodatie zelf te beheren en exploiteren. Deze enquête is verzorgd door Kennispunt Twente. Daarnaast is ook gevraagd naar de tevredenheid, wensen en aandachtspunten ten aanzien van inroostering en het gebruik van de binnensportaccommodaties.

Van de circa 100 sportverenigingen, hebben 37 sportverenigingen meegedaan aan de enquête. Hiervan zijn 19 zaalsportverenigingen; een respons van 42% onder deze doelgroep. In bijlage 1 is de volledige rapportage van het onderzoek opgenomen, evenals de bijbehorende vragenlijst.

Aan de hand van de uitkomsten van deze enquête zijn wij in gesprek gegaan met een aantal sportverenigingen om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de aanwezige ambitie en capaciteit.

Op 27 oktober jl. hebben we tijdens een themabijeenkomst sport de resultaten voorgelegd aan de sportverenigingen en gediscussieerd over de contouren van de uitwerking van de kadernota sport en bewegen. In bijlage 2 is het verslag opgenomen van de themabijeenkomst.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de hoofdlijnen van de resultaten van deze enquête, de verdiepende gesprekken en de themabijeenkomst.

Sportverenigingen en beheer, onderhoud en exploitatie

De interesse voor het zelf (voor een deel) in beheer, onderhoud en exploitatie van een sportaccommodatie bleek beperkt. Drie grotere verenigingen gaven aan interesse te hebben.

Aan de hand van de uitkomsten van de enquête is met de drie sportverenigingen gesproken om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de aanwezige ambitie en capaciteit. Hieruit bleken onderstaande beweegredenen:

- Meer clustering van trainingen en wedstrijden; dit biedt organisatorische voordelen zoals bij inzet trainers, minder opbouw en afbouw tijd, mogelijkheid tot vaste opstelling, zelf investeren in toestellen.
- Creëren thuishonk; hierdoor ontstaat meer clubbinding, maar ook betere mogelijkheden om sponsors aan de vereniging te verbinden
- Mogelijkheid voor extra inkomsten; de kantine zelf exploiteren, sponsoring
- Beperking van de kosten; door zelf een deel beheer/onderhoud te doen.

Naar aanleiding van de themabijeenkomst sport van 27 oktober 2016 heeft nog een sportvereniging interesse getoond.

Themahal

De belangstelling voor eventuele themahallen onder de sportverenigingen bleek groter. Het idee achter de themahal is dat door samenwerking en clustering van één sport (of clustering van soortgelijke sporten) het mogelijk is de sporten beter te faciliteren, waardoor er specifiek geïnvesteerd kan worden in sportattributen, de vereiste

zaalopstelling langer kan blijven staan, en het een impuls geeft voor het sociale verenigingsleven. Het biedt de mogelijkheid om meer gebruik te maken van elkaars kader en kan efficiënter worden omgegaan met de beschikbare vrijwilligers. Ook kennis en expertise kan zo makkelijker worden uitgewisseld en gedeeld. De betreffende sportaccommodatie kan de uitstraling krijgen die past bij de sport(en). Dit kan ook voor het aantrekken van sponsors interessant zijn. Bij het bijeenbrengen van sporters van dezelfde (type) binnensporten in één sporthal kan gekeken worden naar mogelijkheden om op bepaalde onderdelen medebeheer van de sporthal te verzorgen, maar is niet de hoofddoelstelling.

Dit beeld werd bevestigd tijdens de themabijeenkomst, waarbij de kanttekening werd geplaatst dat op dit moment omvormen van alle sporthallen tot themahallen niet realistisch wordt geacht.

Inroostering en gebruik

Een ruime meerderheid is tevreden over inroostering en gebruik. Dat stemt overeen met ons beeld hierover van de afgelopen jaren. Dat betekent niet dat er geen wensen zijn of dat er niets gedaan moet worden. Er zijn wensen voor andere dagdelen, andere zaalindeling. Ook tijdens de themabijeenkomst sport bleek dit.

Als aandachtspunten zijn genoemd: de schoonmaak, transparantie verhuur en de beschikbaarheid van opslagruimte en wifi.

De opmerkingen over schoonmaak waren te herleiden tot een paar specifieke accommodaties. Oorzaak bleek te liggen in het verschil in tijdstip van schoonmaken: na schoolgebruik of voor schoolgebruik. Ook zijn er praktische mogelijkheden geopperd, zoals het beschikbaar stellen van een zwabber in de sportaccommodatie zodat iedere gebruiker voor en na gebruik van de zaal de vloer schoon kan achterlaten.

Bij de transparantie van verhuur werd onder andere opgemerkt dat het wenselijk is een duidelijk overzicht te hebben welke zaal wanneer beschikbaar is. Uit de gesprekken bleek dat digitalisering de toegankelijkheid en transparantie van het verhuursysteem ten goede zou komen.

4. Ervaringen andere gemeenten

Ervaringen omliggende gemeenten

In het kader van het onderzoek is gesproken met omliggende gemeenten waar al sprake is van (gedeeltelijke) overdracht van beheer, onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties. Samen met de kennis en ervaringen in de eigen organisatie en die uit deskresearch geeft dit een goed beeld van de ervaringen bij het beheren, onderhouden en exploiteren van binnensportaccommodaties.

Uit de gesprekken bleek dat er geen eenduidige beheerconstructie is; de wijze van (mede)beheer door de sportverenigingen verschilt per gemeente. De aanleiding om over te gaan tot overdracht van (delen van) beheer, onderhoud en exploitatie van een binnensportaccommodatie was vaak een concrete mogelijkheid die zich voordeed, een natuurlijk moment waarop meebewogen werd met de samenleving (bijv. bouw van een nieuwe sporthal). Vooral taken op het gebied van beheer, klein onderhoud, schoonmaak en exploitatie kantine zijn overgedragen. Het eigendom blijft veelal liggen bij de gemeente, evenals de inroostering voor de uren.

Dit komt overeen met het beeld dat landelijk te zien is; verschillende vormen zijn gangbaar. Er zijn gemeenten die zelf het eigendom, beheer en onderhoud van de sportaccommodaties verzorgen, maar er zijn ook gemeenten die (delen van) het beheer hebben uitbesteed aan sportverenigingen, aan stichtingen of aan (commerciële) organisaties. Ook in de mate waarin beheer wordt overgedragen zijn de verschillen tussen gemeenten en binnen gemeenten zelf groot; in het ene geval gaat het om kleine beheerstaken en in een ander geval om volledige verzelfstandiging met overdracht van eigendom.

Redenen waarom gemeenten overgaan richting meer beheer- en onderhoudstaken bij sportverenigingen zijn:

- Gemeenten kijken steeds bewuster naar hun rol en taak.
- Gemeenten willen de sportverenigingen zoveel mogelijk in hun eigen kracht zetten en hun betrokkenheid bij de sportaccommodaties vergroten.
- Landelijk is ook te zien dat de bezuinigingen aanleiding zijn geweest voor vormen van privatisering of verzelfstandiging.

Aandachtspunten bij beheer en onderhoud

Uit de gesprekken met omliggende gemeenten kwamen de volgende aandachtspunten naar voren die spelen bij het onderhoud en beheer.

- *Medegebruik:* gemeente is verantwoordelijk voor het bewegingsonderwijs. Indien dat in de hal gefaciliteerd wordt, blijft de gemeente hiervoor verantwoordelijk en aansprakelijk. Dit zal effect hebben op en hoe overdracht

van werkzaamheden geregeld wordt met afspraken wie waarvoor aansprakelijk is. Ook het gebruik van de betreffende sportaccommodatie door andere sportverenigingen moet goed geregeld worden. Indien er verenigingen moeten uitwijken, moeten er goede andere mogelijkheden zijn. Eén van de gemeenten gaf daarbij aan goede ervaringen te hebben met het stimuleren van gezamenlijke overleggen hierover.

- *Inzet vrijwilligers:* indien sportverenigingen taken op het gebied van beheer, onderhoud en/of exploitatie op zich nemen, zal er een extra beroep moeten worden gedaan op de vrijwilligers. Dit, terwijl tegelijkertijd sportverenigingen kampen met een tekort aan vrijwilligers. Ook in Hengelo hebben diverse sportverenigingen moeite met het invullen van vacatures. De moderne vrijwilliger is meestal kort(er) beschikbaar en wil flexibel worden ingezet. Juist vanuit dit oogpunt is het van belang dat voor overname van beheerstaken voldoende draagvlak is in de hele vereniging.
- *Vitaliteit van de vereniging:* het is van belang dat de vereniging vitaal is, zowel qua organisatie, vrijwilligers als op financieel gebied, om continuïteit te waarborgen. Daarbij ervan bewust zijn dat een sportvereniging een vereniging is van vrijwilligers en geen professionele beheerorganisatie. De relatie daarmee is anders, dan met een professioneel beheer/onderhoudsbedrijf. Met de werkzaamheden moet daar rekening worden gehouden, als ook hoe het toezicht te regelen.
- *Intentie en afspraken:* vooraf heldere procesafspraken met elkaar maken; zowel met de sportverenigingen die geïnteresseerd zijn in zelf uitvoeren van (deel van) beheer, onderhoud, exploitatie als met alle andere sportverenigingen; het biedt duidelijkheid en betrokkenheid. Het proces moet een zorgvuldige afweging maken tussen de diverse belangen. Dat betekent dat alle sportverenigingen goed moeten worden meegenomen.
- *Veiligheid en kwaliteit:* de veiligheid en kwaliteit van de sportaccommodatie moet goed zijn en blijven en vereist continue aandacht. Daarmee moeten ook heldere afspraken worden gemaakt wie waarvoor aansprakelijkheid en verantwoordelijk is. Indien er bepaalde werkzaamheden worden overgenomen door sportverenigingen moet er een balans zijn tussen taken, verantwoordelijkheden en risico's voor zowel de gebruiker(s) als de gemeente. Daarnaast moet ook goed gekeken worden naar mogelijke financiële effecten, vooral in relatie tot de fiscale regeling 'het gelegenheid geven tot sport' waardoor de gemeente gebruik kan maken van het gunstige lage BTW-tarief van 6%.
- *Maatwerk;* er is geen blauwdruk voor het overdragen van beheer, onderhoud en/of exploitatie. Maatwerk is hierbij het adagium en inspelen op de kansen van het moment. Bij de daadwerkelijke realisatie zullen de afspraken over de werkzaamheden moeten worden vastgelegd. Daarbij werd wel de kanttekening gemaakt dat voorkomen moet worden dat alles dichtgeregeld wordt. Veel meer waarde dan aan detailafspraken werd gehecht aan het met elkaar in gesprek zijn en blijven, en de afspraken monitoren en toezicht op houden.
- *Communicatie;* de communicatie is als heel belangrijk ervaren bij het proces. Hiervoor moet de tijd worden ingeruimd. De gemeenten gaven aan dat dit in de volle breedte speelt: zowel met de direct betrokken sportverenigingen, als ook alle andere, maar ook binnen de gemeente zelf.

5. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

- Er blijkt relatief weinig animo voor het op zich nemen van beheer, onderhoud en exploitatie bij de sportverenigingen; bij drie respondenten uit de enquête leeft deze wens. Naar aanleiding van de themabijeenkomst heeft nog een sportvereniging aangegeven interesse te hebben. De achterliggende beweegredenen hiervoor zijn vooral gelegen in de wensen om de trainingen en wedstrijden zoveel mogelijk te concentreren op één locatie, om een thuishonk te creëren en mogelijkheden tot extra inkomsten vanuit exploitatie kantine of sponsoring.
- De belangstelling voor themahallen is groter. De verwachting is dat deze bijdragen aan bovenstaande wensen, en mede een impuls geven aan het sociale verenigingsleven. Het biedt de mogelijkheid om meer gebruik te maken van elkaars kader, kennis en expertise en biedt mogelijkheden om efficiënter om te gaan met de beschikbare vrijwilligers. De betreffende sportaccommodatie kan de uitstraling krijgen die past bij de sport(en). Dit kan ook voor het aantrekken van sponsors interessant zijn.
- Met het bijeenbrengen van sporters van dezelfde (type) binnensporten in één sporthal kan gekeken worden naar mogelijkheden om op bepaalde onderdelen medebeheer van de sporthal te verzorgen. Daarbij is geen

blauwdruk voor; omdat iedere vereniging en iedere sportaccommodatie anders is, verschilt het per geval. Het vereist een op maat gesneden aanpak. Daarbij spelen verschillende aspecten waarover dan goede afspraken moeten gemaakt, onder andere het medegebruik door scholen en andere sportverenigingen, de vitaliteit van de sportvereniging, de inzet van vrijwilligers, de vereiste deskundigheid, aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid op gebied van onderhoud, beheer en exploitatie. Er moet een balans zijn tussen ambities van de ene vereniging ten opzichte van de mogelijke gevolgen hiervan voor anderen.

Aanbevelingen

Dit onderzoek vormt input voor het uitvoeringsprogramma binnensportaccommodaties. Vanuit dit onderzoek kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan:

Het onderzoek biedt geen aanleiding om beheer, onderhoud en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties om te vormen. We zien wel ruimte voor een pilot themahal. Doel van de pilot is na te gaan of een themahal bijdraagt aan effectief gebruik van de sportaccommodatie, waarbij de verenigingen meer in hun kracht worden gezet en om uit te testen of met deze constructie tegemoet kan worden gekomen aan de wensen van de sportverenigingen tot clustering en realisatie van een thuishonk. Tevens kan met de pilot worden nagegaan of (één of meer) sportverenigingen eventueel deze themahal (deels of samen) kunnen gaan beheren, onderhouden of exploiteren.

Voor de pilot zullen criteria moeten worden opgesteld, waar aan voldaan moet worden. Zo zullen meerdere verenigingen de bereidheid moeten hebben om samen een hal te huren en zal er een balans moeten zijn tussen ambities van de ene vereniging en medegebruik door andere verenigingen. Dit houdt ook in dat bij herschikking voldoende goede uitwijkmogelijkheden voor andere verenigingen moeten zijn.

Goede communicatie en in gesprek met elkaar zijn van groot belang bij de pilot.

Passend bij de eisen van de tijd en sportieve ambities van de sportvereniging is het aan te bevelen om in te zetten op optimalisatie van het gebruik van de huidige sportaccommodaties. Het actualiseren van het verhuursysteem (digitaliseren en meer transparant te maken) en het in beeld brengen van de functionaliteit van de sportaccommodaties kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Meer inzichtelijkheid maakt het mogelijk dat voor iedereen zichtbaar is wie, waar, wanneer speelt en het wordt makkelijker om elkaar als vereniging op te zoeken.

Onderzocht kan worden hoe verenigingen zelf invloed kunnen uit oefenen op hun (huur)kosten. Een overweging is om in dit kader te onderzoeken of prijsdifferentiatie per accommodatie daaraan kan bijdragen.

Bijlagen:

1. Rapportage enquête (separaat bijgevoegd)
2. Verslag themabijeenkomst sport d.d. 27 oktober 2016

Themabijeenkomst Sport

27 oktober 2016

Aanwezige sportverenigingen:

HVV Hengelo, HKC Hengelo, vv Webton Hengelo, sv Trios, HGV, HIJC, vv ATC, sv Juliana, MPM, TV Woolder Es, st. Tennishal Veldwijk, ponystal Hengelo, TWV Hengelo, Achilles '12, HHV Donar, HV Olympia, TV Hercules, sv Wilhelminaschool, TVO Beckum, HTTC Vitesse, HCT, Twentte Buzzards, HV Bravo.

Opening (door wethouder Claudio Bruggink)

Als uitwerking van de kadernota Sport en Bewegen worden de uitvoeringsplannen opgesteld. Tijdens deze Afgelopen mei stond de themabijeenkomst in het teken van de kadernota sport en bewegen + het uitvoeringsprogramma met betrekking tot kunstgrasvelden. Deze stukken zijn inmiddels naar de raad gezonden ter vaststelling (kadernota) en ter informatie (uitvoeringsplan) en worden tijdens de politieke markt van 9 november behandeld, en daarna in de raadsvergadering van 22 november.

bijeenkomst wordt met name ingegaan op de concrete besprekpunten t.a.v. de uitvoeringsprogramma's sportstimulering en verenigingsondersteuning, en de binnensportaccommodaties.

Binnensportaccommodaties

Marianne Lavèn presenteert de resultaten van de enquête, de stand van zaken van het onderzoek binnensportaccommodaties en onze denkrichting hierin.

De hoofdpunten uit de discussie: (dia 8 'Doorkijk: wat gaan we doen')

- De 5 punten die genoemd worden in de doorkijk worden door de aanwezigen ondersteund. Er ontstaat met name discussie over de invulling van het tweede punt, de pilot themahal.
- Vanuit de gemeente wordt de oproep gedaan om mee te denken over de vormgeving van de pilot themahal. Diverse verenigingen geven aan hierover mee te willen denken, al zijn er nog wel vragen over wat we willen meenemen binnen deze pilot. (beheer, kantine, clustering sporten?) Dat willen we juist met elkaar uitwerken; er is geen blauwdruk. Wel zijn er enkele randvoorwaarden zoals genoemd in dia 4, maar ook praktisch: de belijningen van elke gemeentelijke sporthal, zaal en gymlokaal is van invloed op de mogelijkheden per locatie. Dit is inmiddels in beeld gebracht. De onderhoudsstatus, kosten en onderhoudsplanung heeft de gemeente eveneens in beeld. De clustering van sporten zal in onderling overleg moeten worden bepaald, dat is niet iets wat de gemeente vooraf bepaald.
- Het streven is dat de pilot in het volgende sportseizoen ingaat (seizoen 2017/2018). Het lopende sportseizoen gebruiken we als overgangsjaar. Tijdens dit overgangsjaar gaan we met elkaar in gesprek om de onderdelen te benoemen die onder de pilot vallen en werken we dit verder uit (consequenties in beeld voor alle partijen). Meerdere verenigingen spreken uit dat er goed overleg moet plaatsvinden over eventuele wijzigingen in inroostering, omdat dit veel impact kan hebben op de sportvereniging.
- Als er binnen de pilot overeenstemming is over de clustering van sport(en), de locatie en de randvoorwaarden, de kosten en baten, de doelen en gewenste resultaten, zal dit met alle betrokkenen worden besproken. Clustering van sporten op één locatie kan immers gevolgen hebben voor de inroostering in de andere locaties.
- Er wordt opgemerkt dat een beperkt aantal verenigingen de enquête heeft ingevuld (ondanks de herinnering en langere looptijd van de enquête). Dit verandert de enquête niet, maar nuanceert de uitkomsten. De gemeente geeft hierbij aan dat het er vooral om gaat, om met elkaar in gesprek te gaan en te blijven naar aanleiding van dit onderzoek.
- Het is niet mogelijk om alle wensen op het gebied van binnensportaccommodaties te vervullen, maar door met elkaar in gesprek te blijven, kunnen we wel een zo optimaal mogelijke inzet en gebruik van de sporthallen realiseren.
- Er is behoefte aan kennisdelen en afstemming tussen sportverenigingen onderling. Bijvoorbeeld over de mogelijkheden en faciliteiten op de verschillende sportaccommodaties. Maar ook over de wensen en mogelijkheden qua zaaluren voor wedstrijden. Het bij elkaar brengen van informatie over locaties, beschikbaarheid en mogelijkheden kan de onderlinge afstemming en samenwerking versterken. Vraag en aanbod bij elkaar brengen is een goede stap naar meer samenwerking. De gemeente kan hierin faciliteren, maar heeft hierin geen leidende rol. De verenigingen moeten het ook zelf oppakken.

Sportstimulering en verenigingsondersteuning

Chantal Wildemors presenteert de concept uitwerking van de beleidslijnen sportstimulering, en verenigingsondersteuning (dia 10 en verder in de bijlage).

De kern van de reacties staat hieronder weergegeven:

- Er is behoefte aan informatie over het jeugdsportfonds en de mogelijkheden om hier een beroep op te doen. Nicole Wielens (beweegmakelaar bij Wijkkracht) was tijdens de avond aanwezig en kan als intermediair optreden. Daarnaast kan zij sportverenigingen ondersteunen bij het leggen van verbindingen met het sociale domein.
- De komende periode wil de gemeente nadrukkelijker inzetten op de koppeling tussen sport- en beweegaanbieders en partners in het sociaal domein om samenwerking te bewerkstelligen, kwetsbare doelgroepen te bereiken en maatschappelijke thema's op te pakken. Sportverenigingen die innovatieve ideeën hebben, kunnen hierover contact opnemen met Chantal.
- Discussie over de inzet van mindervalide subsidie. Vroeger was dit in het bijzonder voor rolstoelsporten, later is dit verbreed naar mensen met een beperking. De vraag is welke definitie gehanteerd wordt als het gaat om mensen met een beperking. Vooralsnog geldt de mindervalide subsidie alleen voor sportverenigingen die zich specifiek richten op mensen met een beperking of op leden van een reguliere club die in een G-team zitten. Betrokkenen die hierover mee willen denken, kunnen contact opnemen met Chantal.
- Enkele jaren terug is de subsidieregeling sporttechnisch kader vanwege bezuinigingen afgeschaft. Door de voorgestelde omvorming van de jeugdsportsubsidie lijkt deze terug te komen.
- Een aantal bestuurders vraagt zich af of de voorgestelde omvorming van jeugdsportsubsidies veel extra werk oplevert; zowel voor de vereniging als voor de gemeente. En of er wel een goede controle mogelijk is. Daarnaast zijn verenigingen afhankelijk van hun sportbond of en zo ja welke opleidingen voor jeugdkader er worden aangeboden. Ook wordt aangedragen dat verenigingen dan pas achteraf subsidie krijgen; een bijdrage op basis van de gevolgde opleidingen voor jeugdkader. Dat maakt het begrotingstechnisch lastig.
- Sommige verenigingen geven aan dat de subsidie voor jeugdleden bijdraagt aan het actief hebben en houden van jeugdleden. Is het hebben van jeugdleden en hier activiteiten voor aanbieden niet voldoende grond voor de subsidie? De politiek heeft gevraagd om meer inzicht en een betere verantwoording van de subsidie. Vanuit het onderzoek komt geen duidelijk beeld naar voren hoe het geld nu aan jeugd besteed wordt, behalve dat het ten goede komt aan jeugdleden in het algemeen. Doel van subsidie is dat er een sturingseffect wordt bereikt. Subsidie moet prikkelen om iets (extra) te bereiken. Dat is nu onvoldoende duidelijk. Ook kan de vraag gesteld worden of andere sportverenigingen die minder of geen jeugdleden hebben, tekort wordt gedaan. Het idee van de omvorming is dat investeren in het opleiden van jeugdkader de kwaliteit van de trainingen ten goede komt. En dat dit leidt tot meer tevredenheid, plezier en verbinding van jeugdleden en hun ouders. Goed opgeleide vrijwilligers hebben basisvaardigheden als het gaat om het juist hanteren van de spelregels en een goede omgang met kinderen. Dat wil de gemeente stimuleren.
- Vanuit de gemeente zijn twee denkrichtingen gegeven. Mogelijk zijn er meer/andere/betere denkrichtingen. Er is een oproep aan verenigingen om mee te denken als het gaat om een goede besteding van de jeugdsportsubsidie die recht doet aan de gemeentelijke doelstelling van het bevorderen van sportdeelname door jeugd.

afsluiting

Wethouder Claudio Bruggink sluit de bijeenkomst af. Er is veel gediscussieerd en veel informatie uitgewisseld. De verschillende oproepen om op specifieke onderdelen mee te denken en te praten worden aan de verenigingen gemaild.

Vanuit de verenigingen wordt aangegeven dat de themabijeenkomst nuttig zijn en een prettige manier van informatie delen en uitwisselen. Er is wel behoefte om het meer te thematiseren en het waar mogelijk bij één onderwerp te houden of per sporttak te organiseren.

De uitvoeringsprogramma's zullen op 29 november in het college worden behandeld en daarna wordt het naar de raad gezonden voor behandeling in de politieke markt.

Enquête

Hengelose sportverenigingen

Resultaten vragenlijst onder alle Hengelose sportverenigingen

September 2016

Inhoud

1.	Inleiding Hengelose sportverenigingen	3
2.	Algemene vragen	4
	<i>Ledenaantal</i>	4
	<i>Eigen binnensportaccommodatie/kantine</i>	5
	<i>Verenigingsondersteuning</i>	6
3.	Beheer, onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties	7
4.	Inroostering en zaalindeling	8
	<i>Tevredenheid gebruik binnensportaccommodatie(s)</i>	8
	<i>Gebruik binnensportaccommodatie en wensen inroostering</i>	9
	<i>Stellingen</i>	10
5.	Jeugdsportsubsidie	12
6.	Conclusies en aanbevelingen	14
	Bijlage 1 Tekst uitnodiging en vragenlijst	15
	Bijlage 2 Deelnemende sportverenigingen	20

1. Inleiding Hengelose sportverenigingen

In Hengelo zijn circa 100 sportverenigingen en diverse sporthallen, sportzalen en gymlokalen. De binnensportaccommodaties zijn primair bestemd voor het onderwijs/de scholen. Waar mogelijk wordt ook rekening gehouden met de wensen van de sportverenigingen. De gemeente Hengelo wil deze binnensportaccommodaties zo optimaal mogelijk benutten.

Met behulp van een digitale vragenlijst zijn de wensen van verenigingen verkend ten aanzien van het mogelijk beheren, onderhouden en exploiteren van een binnensportaccommodatie en ten aanzien van de inroosting van binnensportaccommodaties. Daarnaast is nog een aantal algemene vragen gesteld over het aantal leden en over jeugdsubsidies. Waar van toepassing zijn de resultaten uit de Verenigingsmonitor 2015 toegevoegd. Deze is uitgevoerd door Sportservice Overijssel. Er hebben 30 Hengelose sportverenigingen aan deelgenomen en de Verenigingsmonitor 2015 is gepubliceerd in april 2016.

Er zijn iets meer dan 100 Hengelose sportverenigingen aangeschreven. 37 sportverenigingen hebben de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld; een respons van 35%. 45 sportverenigingen zijn aan te merken als zaalsportverenigingen (gehele jaar, of een deel ervan). Hiervan hebben er negentien gereageerd, een respons van 42%. De groep respondenten is divers, zowel als het gaat om het type sport als om het aantal leden.

Er is voor gekozen om alle sportverenigingen aan te schrijven, om een zo breed mogelijke uitvraag te doen en niemand uit te sluiten van de mogelijkheid om interesse aan te geven inzake beheer/onderhoud en exploitatie van een binnensportaccommodatie. Alle Hengelose sportverenigingen, ongeacht of zij het gehele jaar of incidenteel gebruik maken van een binnensportaccommodatie, zijn benaderd. Op deze manier is alle sportverenigingen de kans geboden om zich uit te spreken over de verschillende onderwerpen.

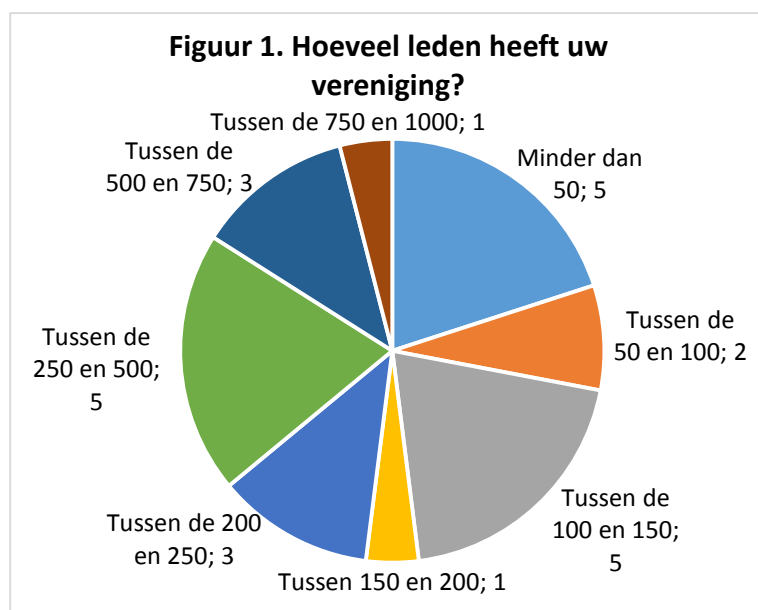
Leeswijzer

In de figuren kunnen de aantallen die hebben geantwoord per vraag verschillen. Dit heeft enerzijds te maken met de mogelijkheid om meerdere antwoorden aan te klikken en anderzijds met respondenten die voortijdig de vragenlijst hebben beëindigd.

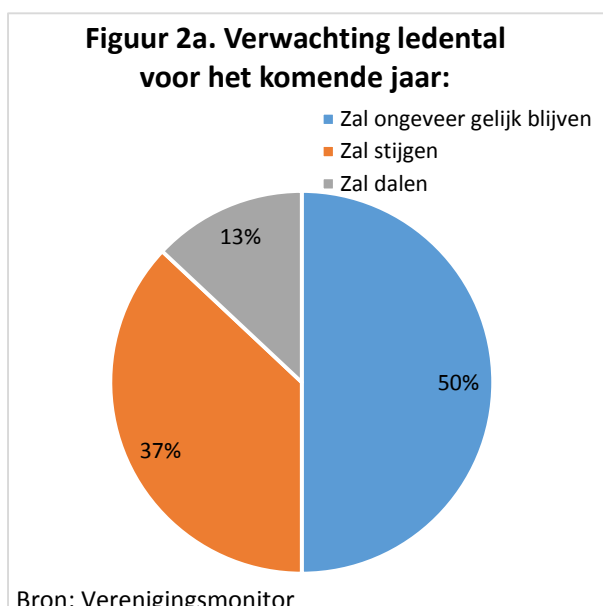
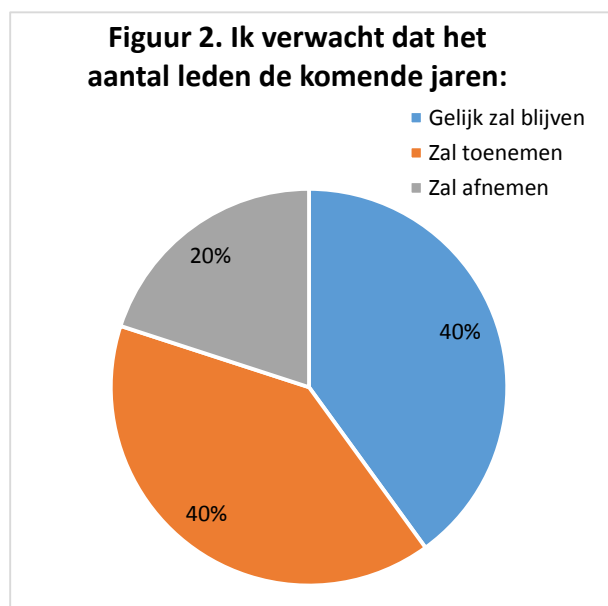
2. Algemene vragen

In dit onderdeel zijn vragen gesteld over het ledenaantal, eigen ruimtes en verenigingsondersteuning. De eerste twee vragen, over het huidige aantal leden en de te verwachten ontwikkeling hierin, zijn door een technische fout niet door alle verenigingen beantwoord. Na het herstellen van deze fout is de betreffende verenigingen gevraagd om deze vragen alsnog in te vullen. De helft van de verenigingen heeft hierop gereageerd.

Ledenaantal

De grootte van de verenigingen is zeer divers. Alle categorieën komen voor onder de respondenten. De verenigingen met het ledenaantal minder dan 50, tussen de 100 en 150 en tussen de 250 en 500 zijn het sterkst vertegenwoordigd.

Het aantal leden zal volgens 20% van de verenigingen de komende jaren afnemen. Volgens 40% zal het aantal gelijk blijven en de andere 40% verwachten dat het aantal zal toenemen.

In de Verenigingsmonitor, figuur 2a, is een soortgelijke verdeling te zien als in de verdeling bij de huidige vragenlijst.

De verenigingen die verwachten dat het aantal leden zal afnemen, geven aan dat dit komt door vergrijzing, individualisering of de financiële situatie van de vereniging.

De verenigingen die verwachten dat het ledenaantal gelijk blijft, noemen eveneens de vergrijzing en individualisering als oorzaak en één geeft aan dat ze meer aanbod voor jonge kinderen hebben.

De verwachte toename wordt, naast de individualisering en het meer buitensporten, voornamelijk toegeschreven aan andere factoren. Drie verenigingen noemen hier een toename van het aantal jeugdleden, bijvoorbeeld door meer aanbod voor jonge kinderen of een goed jeugdplan. Ook wordt het succes van de nationale dames/ledenwerving genoemd. Een andere vereniging geeft aan meerdere disciplines te ontwikkelen en dat hun goede bekendheid bijdraagt aan een toename. Een voetbalvereniging geeft aan dat het mede door hun moderne accommodatie komt. Een laatste vereniging geeft aan door het verkrijgen van een 'eigen' accommodatie gerichte acties op te kunnen zetten en nog meer samen te werken met onderwijs en andere instanties.

Wat betreft de grootte van de vereniging, verwachten voornamelijk verenigingen met minder dan 250 leden een afname door de vergrijzing: het gaat om vier verenigingen met minder dan 50 leden, drie met een ledental tussen de 100 en 150 leden en drie met tussen de 200 en 250 leden. De twee verenigingen die de financiële situatie als oorzaak van de verwachte afname noemen hebben beide minder dan 50 leden. Bij de andere genoemde oorzaken is er meer diversiteit in de omvang van het ledenaantal.

Eigen binnensportaccommodatie/kantine

Iets minder dan de helft van de verenigingen zegt een eigen binnensportaccommodatie of sportcomplex te hebben. De helft geeft aan over een eigen kantine of ruimte/ontmoetingsplaats te beschikken. De verenigingen met een eigen binnensportaccommodatie en/of een eigen kantine, zijn vooral voetbal- en tennisverenigingen. Alle verenigingen die over een eigen binnensportaccommodatie beschikken, hebben ook een eigen kantine. Er zijn twee verenigingen die aangeven wel over een eigen kantine te beschikken, maar niet over een eigen binnensportaccommodatie. Het betreft een voetbal- en tafeltennisvereniging.

In de Verenigingsmonitor geeft eveneens iets minder dan de helft aan een eigen binnensportaccommodatie of sportcomplex te hebben. Nog eens 13% zegt dit min of meer te hebben. Bij deze verenigingen is sprake van het delen van voorzieningen met één of meerdere andere club(s). In de monitor zegt ook de helft een eigen kantine te hebben, waar bovenop 13% noemt min of meer een eigen kantine te hebben.

Verenigingsondersteuning

Acht verenigingen hebben specifieke wensen of vragen als het gaat om verenigingsondersteuning. De overige verenigingen hebben geen wensen of vragen. De volgende wensen zijn geuit:

“Erfpachtkwestie; vergunning baanverlichting.”

“Extra subsidies en ondersteuning.”

“Financiële subsidie en/of verlaging zaalhuur.”

“Ledenwerving.”

“Materialen, financiën, inroosting en eigen plek.”

“Niet per se een sportraad, maar wel regelmatig contact over ontwikkelingen binnen de gemeente en uitwisseling van ervaringen.”

“Op thema's zijn we altijd geïnteresseerd.”

“Subsidie hengelsport.”

3. Beheer, onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties

Beheer en onderhoud houdt onder meer in dat de sportaccommodatie 's ochtends wordt geopend en 's avonds afgesloten (de toegang), dat deze accommodatie schoon wordt gehouden en dat alles voldoet aan (brand)veiligheidseisen. Ook het dagelijks onderhoud van de zaal en toestellen valt hieronder.

Bij de exploitatie gaat het onder meer om het verhuren van de binnensportaccommodatie, het reguleren van het gebruik door alle partijen, maar ook eventuele sponsoring en uitbating van de kantine.

In één situatie is er al sprake van het beheer van een sportaccommodatie, en er zijn drie verenigingen die hier eventueel belangstelling voor hebben. Hiervan hebben twee tussen de 250 en 500 leden, de derde tussen de 150 en 200 leden.

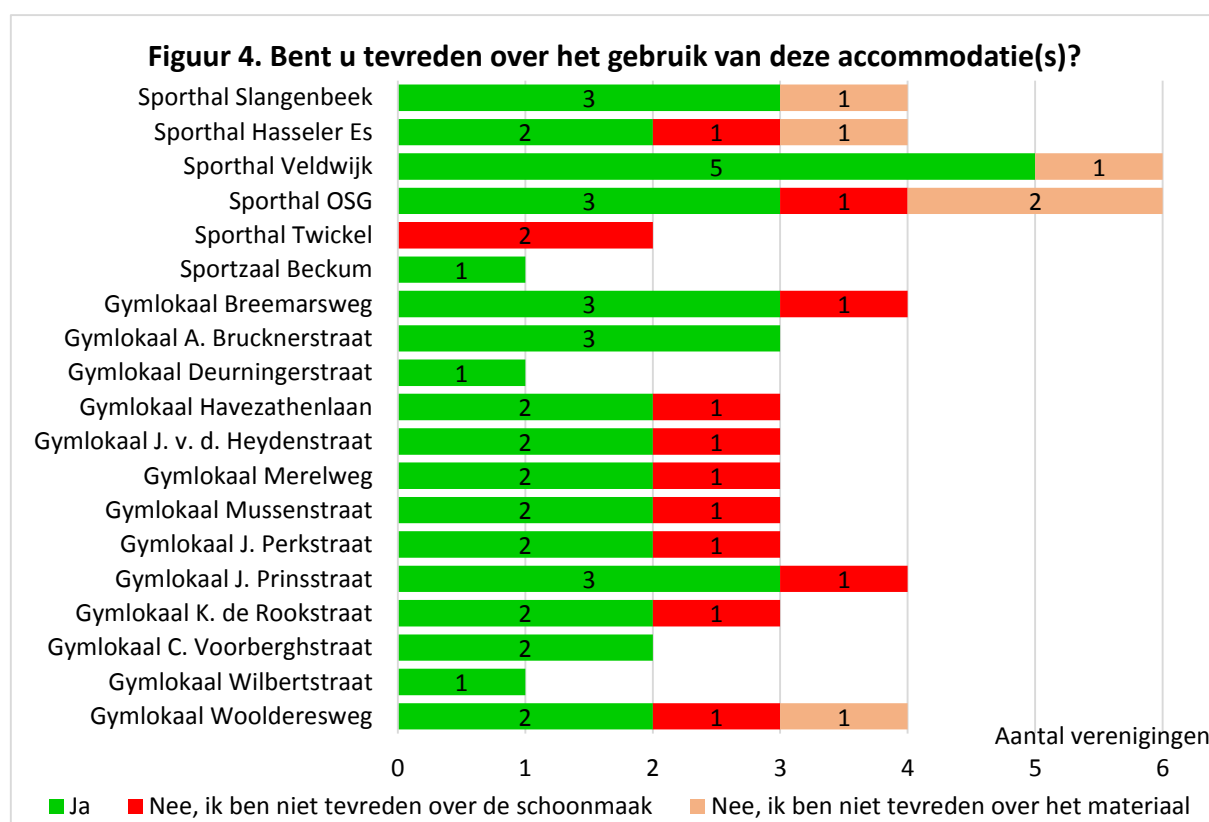
4. Inroostering en zaalindeling

Bij de inroostering wil de gemeente Hengelo tot een zo optimaal mogelijke inroostering komen. Natuurlijk kan er niet aan alle wensen tegemoet gekomen worden, maar de gemeente wil zo dicht mogelijk bij alle wensen komen en de sportaccommodaties zo efficiënt mogelijk gebruiken.

Als eerste is gevraagd van welke binnensportaccommodatie(s) de verschillende sportverenigingen gebruik maken. Achttien sportverenigingen geven aan geen gebruik te maken van een gemeentelijke binnensportaccommodatie. Het gaat hier onder andere om denksport, tennis of voetbalverenigingen; verenigingen die niet of slechts incidenteel gebruik maken van binnensportaccommodaties. Zij hebben de vervolgvragen over de inroostering en zaalindeling dan ook niet beantwoord.

Tevredenheid gebruik binnensportaccommodatie(s)

De achttien sportverenigingen die gebruik maken van één of meerdere binnensportaccommodaties konden aangeven of ze tevreden zijn over het gebruik. De meeste sportverenigingen zijn tevreden. We zien dat er twee verenigingen niet tevreden zijn. Het gaat hier om twee verenigingen die tussen de 250 en 500 leden hebben, en zij maken het gehele jaar gebruik van de binnensportaccommodatie. Alle andere verenigingen geven (bij minstens één van de gebruikte binnensportaccommodaties) aan tevreden te zijn.

Wanneer nader wordt gekeken naar de verenigingen die ontevreden zijn over het gebruik van de sportaccommodaties, wordt door een aantal verenigingen aangegeven dat dit met de schoonmaak te maken heeft (zie figuur 4). Daarnaast is een aantal ontevreden over het materiaal, waarbij één vereniging aangeeft dat ze hier geen gebruik van mogen maken. Wat de omvang van deze verenigingen betreft zien we geen eenduidig beeld. Er zijn zowel kleinere als grotere verenigingen die ontevreden zijn over één of meerdere zaken. Bijna alle verenigingen die ergens ontevreden over zijn, maken het gehele jaar gebruik van de binnensportaccommodatie. Er is één vereniging die alleen in

het winterseizoen gebruik maakt van een binnensportaccommodatie; zij zijn ontevreden over de verwarming in de kleedkamers.

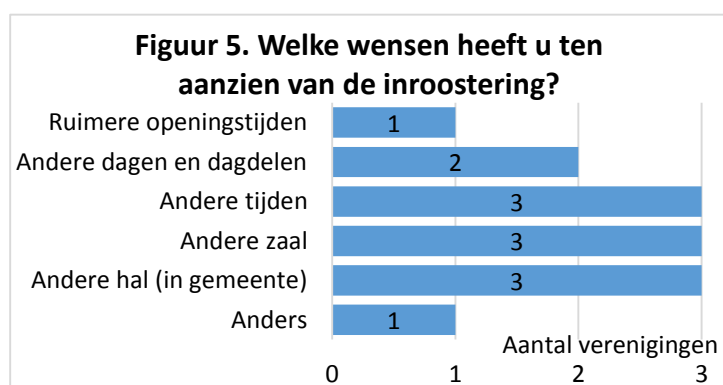
Opvallend is dat er bij drie accommodaties, waar meerdere verenigingen gebruik van maken, de verenigingen hierover steeds dezelfde mening hebben. Het gaat om Sporthal Twickel (beide zijn niet tevreden over de schoonmaak), Gymlokaal A. Brucknerstraat (alle drie tevreden) en Gymlokaal C. Voorberghstraat (beide tevreden). Bij alle andere binnensportaccommodaties zijn de verenigingen niet eensgezind.

De verenigingen konden ook aangeven of ze ontevreden waren over andere zaken, naast schoonmaak en materialen. Hier hebben acht verenigingen gebruik van gemaakt. Het betreft opmerkingen ten aanzien van verwarming, kast- en opslagruimte, extra materiaal, gebruik van onze materialen door derden en te hoge stoep.

Gebruik binnensportaccommodatie en wensen inroostering

De meeste sportverenigingen geven aan het gehele jaar gebruik te maken van hun binnensportaccommodatie(s). Daarnaast geven drie verenigingen aan alleen in het winterseizoen de betreffende binnensportaccommodatie te gebruiken en één incidenteel.

Ruim driekwart is tevreden over de huidige inroostering. Drie hebben wensen ten aanzien van de dagen en dagdelen, de tijdstippen en/of de wijze van inplannen. Deze verenigingen hebben tussen de 250 en 750 leden en maken het hele jaar gebruik van de binnensportaccommodatie(s) in kwestie.

Vijf verenigingen hebben nog wensen ten aanzien van de inroostering. Bij drie gaat het om andere tijden, een andere zaal of een andere hal, zie figuur 5. Eén van de verenigingen heeft aangegeven een centrale hal met een eigen kantine/thuishonk te willen en daarnaast een hal voor trainingen door de week.

De vereniging die ruimere openingstijden wil, heeft tussen de 500 en 750 leden. De twee verenigingen die andere dagen of dagdelen willen, hebben een ledenaantal van tussen de 250 en 750. De drie verenigingen die graag andere tijden willen, hebben diezelfde omvang. Van de drie verenigingen die aangeven een andere zaal of een andere hal te wensen, hebben twee verenigingen tussen de 250 en 750 leden en één vereniging tussen de 100 tot 150 leden. De vereniging die nog andere wensen heeft, heeft 250 tot 500 leden. Alle verenigingen die wensen hebben ten aanzien van de inroostering, maken het gehele jaar gebruik van de betreffende binnensportaccommodatie(s).

Zes verenigingen maken gebruik van de gelegenheid om (andere) wensen, verbeterpunten of opmerkingen met betrekking tot de binnensportaccommodatie(s) en inroostering te vermelden, waaronder de volgende:

“Duidelijker overzicht wanneer een zaal daadwerkelijk beschikbaar is.”

“Het zou mooi zijn als er faciliteiten zijn voor cardio- en krachttraining.”

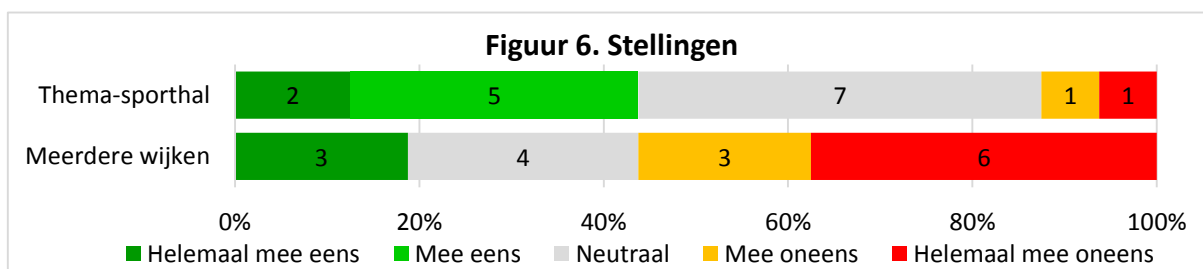
“Mogelijkheden tot opslag van eigen materialen, wifi, geluidinstallatie en mogelijkheden voor sponsoring (borden e.d.) en belijning.”

“Transparantie, goede communicatie klachtenafwikkeling en verduidelijking van wie waar verantwoordelijk is.”

Stellingen

Er zijn twee stellingen voorgelegd:

1. “Onze vereniging is geïnteresseerd in een specifieke thema-sporthal. Een thema sporthal is een sporthal waar één sport (of clustering van gelijksoortige sporten) maximaal wordt gefaciliteerd, denk bijvoorbeeld aan een sporthal waar alle volleybalverenigingen gebruik van maken, waardoor er specifiek geïnvesteerd kan worden in volleybal attributen, vaste opstelling, etc. Overige sporten kunnen op basaal niveau worden beoefend.”
2. “Onze vereniging heeft behoefte aan het gebruik van binnensportaccommodaties in meerdere wijken, zodat meer mensen in de eigen wijk kunnen sporten.”

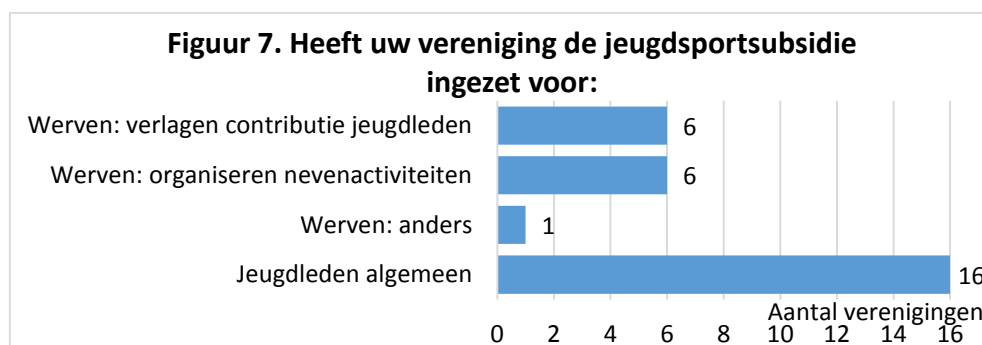
Bijna de helft (44%) van de verenigingen is geïnteresseerd in een specifieke thema-sporthal. Eén op de acht (12%) is (helemaal) niet hierin geïnteresseerd. De twee verenigingen die zeker belang hebben bij een thema-sporthal hebben tussen de 250 en 750 leden. De vijf verenigingen die ook geïnteresseerd zijn in een thema-sporthal hebben bijna allemaal minder dan 150 leden; één vereniging heeft tussen de 250 en 500 leden. (Helemaal) niet geïnteresseerd zijn een vereniging met minder dan 50 leden en een vereniging met een ledental tussen de 250 en 500. Bij neutraal zien we zowel kleine als grote verenigingen.

Er is minder behoefte aan het gebruik van binnensportaccommodaties in meerdere wijken dan aan een specifieke thema-sporthal. 19% is het met de stelling eens ten opzichte van 46% die het hier niet mee eens is. Bij de stelling over binnensportaccommodaties in meerdere wijken zien we twee grote

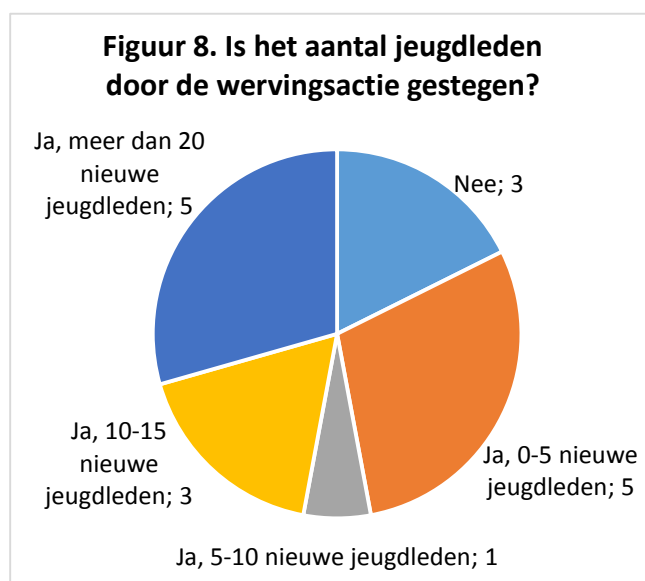
verengingen (tussen de 250 en 750 leden) en een vereniging met 100 tot 150 leden die hier wel behoefte aan hebben. De drie verenigingen die alleen in het winterseizoen gebruik maken van de binnensportaccommodatie hebben allemaal geen behoefte aan gebruik van binnensportaccommodaties in meerdere wijken.

5. Jeugdsportsubsidie

Door de gemeenteraad is de wens geuit om meer inzicht te krijgen in de besteding van de jeugdsportsubsidie door sportverenigingen. Daarom zijn daar ook een aantal vragen over gesteld.

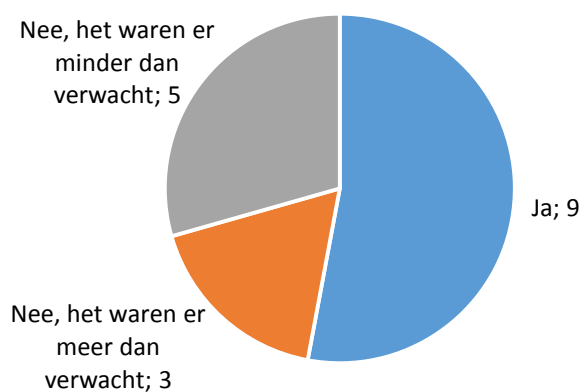

Ruim de helft van de respondenten heeft de afgelopen vijf jaar jeugdsportsubsidie ontvangen. Bij de vraag over de inzet van de jeugdsportsubsidie was het mogelijk om meerdere antwoorden te geven. De helft geeft aan de subsidie te hebben gebruikt ten bate van de jeugdleden in het algemeen. Een vijfde heeft de subsidie aangewend voor contributieverlaging voor jeugdleden. Eveneens een vijfde geeft aan nevenactiviteiten te hebben georganiseerd. Eén vereniging geeft aan gediplomeerde trainers te hebben ingezet en het kader jeugd voor breedte- en prestatiesport te hebben uitgebreid. Van de zestien verenigingen die “Ten bate van de jeugdleden in het algemeen” hebben aangegeven, zijn er zeven die eveneens één (of meerdere) van de andere antwoorden hebben gekozen.

Voor drie van de zeventien verenigingen heeft de subsidie geen nieuwe jeugdleden opgeleverd. Voor de andere heeft de subsidie meer jeugdleden opgeleverd. Voor vijf verenigingen waren dit 0 tot 5 nieuwe jeugdleden, voor nog eens vijf verenigingen gaat het om meer dan 20 nieuwe jeugdleden en de andere vier verenigingen zitten hier tussenin.

Figuur 9. Was het aantal nieuwe jeugdleden naar verwachting?

De meeste verenigingen geven aan dat het aantal nieuwe jeugdleden door de wervingsactiviteiten naar verwachting was. Bij drie verenigingen hadden de wervingsactiviteiten meer succes dan verwacht. Voor vijf verenigingen hebben de activiteiten minder jeugdleden opgeleverd dan verwacht.

6. Conclusies en aanbevelingen

Algemene vragen

Vergrijzing lijkt veel invloed te hebben op afname of het gelijk blijven van het ledenaantal. In de toelichting op een verwachte toename, wordt de focus op jeugd aangehaald als oorzaak.

Afname van leden door de vergrijzing kan op verschillende manier worden aangepakt:

- Richten op deze oudere doelgroep;
- De focus te leggen op de jeugd;
- Het aanboren van nieuwe doelgroepen, zoals allochtonen of mensen met een beperking;
- Of een combinatie van het bovenstaande.

Voor dit thema kan een aparte bijeenkomst georganiseerd worden, omdat dit een landelijke ontwikkeling is. Een onderdeel van de bijeenkomst kan bestaan uit workshops, waarin verenigingen praktische handvaten krijgen aangereikt om in te spelen op de vergrijzing. De inzet van jeugdsportsubsidie sluit natuurlijk naadloos aan bij deze themabijeenkomst.

Beheer / onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties

Er zijn drie verenigingen met animo voor het beheer, onderhoud en exploitatie van één of meerdere binnensportaccommodaties. De gemeente zal met de verenigingen die hebben aangegeven deze ambitie te hebben in gesprek moeten gaan. Een groepsgesprek is een mogelijkheid. Voor het vervolg en verdieping kunnen individuele gesprekken gepland worden.

Inroostering en zaalindeling

Over het geheel genomen zijn de sportverenigingen tevreden met het gebruik en de inroostering van de binnensportaccommodaties. Tegelijkertijd is driekwart ontevreden over de schoonmaak: evaluatie hiervan is dan ook aan te bevelen. Hetzelfde geldt voor de inroostering: het gros is tevreden, maar heeft alsnog wensen ten aanzien van de inroostering.

De gemeente Hengelo zou een bijeenkomst kunnen organiseren voor alle verenigingen die gebruik maken van een gemeentelijke binnensportaccommodatie met de thema's van beheer/onderhoud en inroostering. Deze bijeenkomst is ter verdieping van de vragenlijst en om verenigingen te spreken die wel gebruik maken van een binnensportaccommodatie, maar de vragenlijst niet hebben ingevuld. De thema's voor de bijeenkomst zijn:

- (De capaciteiten voor) het beheer, onderhoud en exploitatie van één of meerdere binnensportaccommodaties, alleen of samen met één of meerdere verenigingen;
- Wensen ten aanzien van de inroostering;
- Mogelijkheden voor één of meer thema-sporthallen.

Jeugdsportsubsidie

Het merendeel zegt meer jeugdleden te hebben gekregen door de jeugdsportsubsidie. Op basis van de vragenlijst is niet vast te stellen dat er een causaal verband is tussen gerichte wervingsacties en de toename. Een groot deel heeft namelijk aangegeven de subsidie algemeen te hebben ingezet ten bate van de jeugdleden. De verenigingen die boven verwachting nieuwe leden hebben gewonnen kunnen dienen als voorbeeld.

Zoals aangegeven bij "Algemene vragen" is het goed om de (veranderingen in de) jeugdsportsubsidie onderdeel te maken van de themabijeenkomst over de aanpak van de vergrijzing.

Bijlage 1 Tekst uitnodiging en vragenlijst

Tekst uitnodigingsmail:

In Hengelo zijn er circa 110 sportverenigingen en diverse sporthallen, sportzalen en gymlokalen. De gemeente Hengelo wil deze binnensportaccommodaties zo optimaal mogelijk benutten. Hierbij wordt waar mogelijk rekening gehouden met de wensen van de sportverenigingen.

In deze vragenlijst worden de wensen van verenigingen verkend ten aanzien van het mogelijk beheren, onderhouden en exploiteren van een binnensportaccommodatie en ten aanzien van de inroostering van binnensportaccommodaties. Het gaat hierbij om de gemeentelijke sporthallen Veldwijk, Slangenbeek, Hasseler Es, de 15 gemeentelijke gymlokalen en Sportzaal Beckum. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Kennispunt Twente in opdracht van de gemeente Hengelo.

Wij begrijpen dat u momenteel middenin de start van het sportseizoen zit, maar hopen dat u toch tijd kunt vrijmaken voor het beantwoorden van deze vragen. De vragenlijst bestaat uit maximaal 26 vragen en kunt u invullen tot en met zondag 11 september. Ter verificatie krijgt u een wachtwoord. Met dit wachtwoord krijgt u toegang tot de vragenlijst. Het is mogelijk om de vragenlijst te onderbreken en op een later moment weer verder te gaan.

Bij voorbaat dank voor de genomen moeite!

Onderdeel 1. Beheer / onderhoud en exploitatie van binnensportaccommodaties

Dit onderdeel gaat over de verkenning van beheer, onderhoud en exploitatie door een sportvereniging, of een clustering van sportverenigingen. Beheer en onderhoud houdt onder meer in dat de sportaccommodatie 's ochtends wordt geopend en 's avonds wordt afgesloten (de toegang), dat de accommodatie schoon wordt gehouden en dat alles voldoet aan (brand)veiligheidseisen. Ook het dagelijks onderhoud van de zaal en toestellen valt hieronder. Bij de exploitatie gaat het onder meer om het verhuren van de accommodatie, het reguleren van het gebruik door alle partijen, maar ook eventuele sponsoring en uitbating van de kantine.

1. Heeft uw vereniging de ambitie en capaciteit om het beheer, onderhoud en exploitatie van één van de drie sporthallen, één van de 15 gemeentelijke gymlokalen of Sportzaal Beckum over te nemen? Onder capaciteit en ambitie wordt verstaan dat er sprake is van voldoende financiële reserves, mogelijkheid om een hal voor meer dan 60% te vullen (alleen of in samenwerking met andere verenigingen), het vrijwilligersbestand is op orde, en een ambitie die in uitdrukking komt in stukken van de vereniging.
 - a. Nee -> Ga naar Onderdeel 2
 - b. Ja, omdat....
2. Vul hieronder uw contactgegevens (sportvereniging, naam, telefoonnummer en emailadres) in. De gemeente zal dan contact met u opnemen om hierover verder met u in gesprek te gaan.
3. Welke van de sporthallen Veldwijk, Slangenbeek en Hasseler Es, gymlokalen en/of Sportzaal Beckum heeft/hebben dan de voorkeur van uw vereniging? Meerdere antwoorden mogelijk
 - a. Sporthal Slangenbeek
 - b. Sporthal Hasseler Es
 - c. Sporthal Veldwijk
 - e. Sportzaal Beckum
 - f. Gymlokaal Breemarsweg
 - g. Gymlokaal A. Brucknerstraat

- h. Gymlokaal W. ten Catestraat (Prins Bernhard plantsoen)
- i. Gymlokaal Deurningerstraat
- j. Gymlokaal Gerststraat
- k. Gymlokaal Havezathenlaan
- l. Gymlokaal J. v. d. Heydenstraat
- m. Gymlokaal Merelweg
- n. Gymlokaal Mussenstraat
- o. Gymlokaal J. Perkstraat
- p. Gymlokaal J. Prinsstraat
- q. Gymlokaal K. de Rookstraat
- r. Gymlokaal C. Voorberghstraat
- s. Gymlokaal Wilbertstraat
- t. Gymlokaal Woolderesweg

Onderdeel 2: Inroosting en zaalindeling

De onderstaande vragen hebben betrekking op de inroosting en zaalindeling van de binnensportaccommodaties. Bij de inroosting wil de gemeente Hengelo tot een zo optimaal mogelijke inroosting komen. Natuurlijk kan er niet aan alle wensen worden tegemoet gekomen, maar de gemeente wil zo dichtbij mogelijk bij alle wensen komen en de sportaccommodaties zo efficiënt mogelijk gebruiken. Voor een goede analyse van de gegevens vragen we u ook om aan te geven van welke binnensportaccommodatie u momenteel gebruik maakt.

4. Van welke gemeentelijke binnensportaccommodatie(s) maakt uw sportvereniging op dit moment gebruik? Meerdere antwoorden mogelijk
- a. Sporthal Slangenbeek
 - b. Sporthal Hasseler Es
 - c. Sporthal Veldwijk
 - d. Sporthal Medaillon
 - e. Sporthal OSG
 - f. Sporthal Twickel
 - g. Sporthal Medaillon
 - h. Sportzaal Beckum
 - i. Gymlokaal Breemarsweg
 - j. Gymlokaal A. Brucknerstraat
 - k. Gymlokaal W. ten Catestraat (Prins Bernhard plantsoen)
 - l. Gymlokaal Deurningerstraat
 - m. Gymlokaal Gerststraat
 - n. Gymlokaal Havezathenlaan
 - o. Gymlokaal J. v. d. Heydenstraat
 - p. Gymlokaal Merelweg
 - q. Gymlokaal Mussenstraat
 - r. Gymlokaal J. Perkstraat
 - s. Gymlokaal J. Prinsstraat
 - t. Gymlokaal K. de Rookstraat
 - u. Gymlokaal C. Voorberghstraat
 - v. Gymlokaal Wilbertstraat
 - w. Gymlokaal Woolderesweg
 - x. Onze sportvereniging maakt geen gebruik van een gemeentelijke binnensportaccommodatie
-> Ga naar Onderdeel 3

5. Bent u tevreden over het gebruik van deze accommodatie(s)? Meerdere antwoorden mogelijk

	Ja	Nee, ik ben niet tevreden over de schoonmaak	Nee, ik ben niet tevreden over het materiaal
<i>Hier komen de aangekruiste accommodaties terug</i>			

6. Zijn er nog andere zaken waar u niet tevreden over bent, naast schoonmaak en materialen, met betrekking tot het gebruik van de huidige accommodatie?

- a. Nee
- b. Ja, namelijk:

7. Hoe frequent maakt u gebruik van de binnensportaccommodatie?

- a. Hele jaar (eventueel minus schoolvakanties)
- b. Winterseizoen
- c. Incidenteel

8. Bent u tevreden over de huidige inroostering voor deze accommodatie(s)? Meerdere antwoorden mogelijk

- a. Ja
- b. Nee ik heb wensen ten aanzien van de dagen en dagdelen
- c. Nee ik heb wensen ten aanzien van de tijdstippen
- d. Nee ik heb wensen ten aanzien van de wijze van inplannen

9. Welke wensen heeft u ten aanzien van de inroostering van de binnensportaccommodatie(s) waar uw vereniging gebruik van maakt? Meerdere antwoorden mogelijk

- a. De huidige inroostering is goed
- b. Ruimere openingstijden
- c. Andere dagen en dagdelen
- d. Andere tijden
- e. Andere zaal
- f. Andere hal (locatie in de gemeente)
- g. Anders, namelijk:

Stellingen

10. Onze vereniging is geïnteresseerd in een specifieke thema-sporthal. Een thema sporthal is een sporthal waar één sport (of clustering van gelijksoortige sporten) maximaal wordt gefaciliteerd, denk bijvoorbeeld aan een sporthal waar alle volleybalverenigingen gebruik van maken, waardoor er specifiek geïnvesteerd kan worden in volleybal attributen, vaste opstelling, etc. Overige sporten kunnen op basaal niveau worden beoefend.

- a. Helemaal mee eens
- b. Mee eens
- c. Neutraal
- d. Mee oneens
- e. Helemaal mee oneens
- f. Weet ik niet

11. Onze vereniging heeft behoefte aan het gebruik van binnensportaccommodaties in meerdere wijken, zodat meer mensen in de eigen wijk kunnen sporten.
- a. Helemaal mee eens
 - b. Mee eens
 - c. Neutraal
 - d. Mee oneens
 - e. Helemaal mee oneens
 - f. Weet ik niet
12. Heeft u (andere) wensen, verbeterpunten of opmerkingen met betrekking tot de binnensportaccommodatie(s) en inroostering waar uw vereniging gebruik van maakt?
- a. Nee
 - b. Ja, namelijk:

Onderdeel 3. Algemene vragen

13. Hoeveel leden heeft uw vereniging?
- a. Minder dan 50
 - b. Tussen de 50 en 100
 - c. Tussen de 100 en 150
 - d. Tussen 150 en 200
 - e. Tussen de 200 en 250
 - f. Tussen de 250 en 500
 - g. Tussen de 500 en 750
 - h. Tussen de 750 en 1000
 - i. 1000 of meer
14. Ik verwacht dat het aantal leden de komende jaren:
- a. Gelijk zal blijven
 - b. Zal toenemen
 - c. Zal afnemen
15. Waardoor wordt de verwachte toe- of afname in het ledenaantal veroorzaakt?
- a. Vergrijzing
 - b. Individualisering
 - c. Meer buitensporten
 - d. Financiële situatie van de vereniging
 - e. Anders, namelijk:
16. Heeft uw vereniging een eigen sportaccommodatie of sportcomplex?
- a. Ja
 - b. Nee
17. Beschikt uw vereniging over een eigen kantine of ruimte / ontmoetingsplaats?
- a. Ja
 - b. Nee
18. Heeft uw vereniging specifieke wensen of vragen als het gaat om verenigingsondersteuning?
- a. Ja, namelijk met betrekking tot:
 - b. Nee

Onderdeel 4. Jeugdsportsubsidie

Momenteel wordt het gemeentelijk sport- en beweegbeleid geactualiseerd. Hierbij is de wens geuit door de gemeenteraad om meer inzicht te krijgen in de besteding van de jeugdsportsubsidie door sportverenigingen.

19. Heeft uw vereniging de afgelopen 5 jaar jeugdsportsubsidie ontvangen?
- a. Ja
 - b. Nee -> Ga naar Afsluiting
20. Heeft uw vereniging de jeugdsportsubsidie ingezet: meerdere antwoorden mogelijk
- a. om meer jeugdleden te werven, door middel van het verlagen van de contributie voor jeugdleden
 - b. om meer jeugdleden te werven, door middel van het organiseren van nevenactiviteiten
 - c. om meer jeugdleden te werven, door middel van, anders, namelijk:
 - d. Ten bate van de jeugdleden in het algemeen
21. Is het aantal jeugdleden door de wervingsactie gestegen?
- a. Nee
 - b. Ja, 0-5 nieuwe jeugdleden
 - c. Ja, 5-10 nieuwe jeugdleden
 - d. Ja, 10-15 nieuwe jeugdleden
 - e. Ja, 15-20 nieuwe jeugdleden
 - f. Ja, meer dan 20 nieuwe jeugdleden
22. Was het aantal nieuwe jeugdleden door de wervingsactiviteiten naar uw verwachting?
- a. Ja
 - b. Nee, het waren er meer dan verwacht
 - c. Nee, het waren er minder dan verwacht

Afsluiting:

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Wanneer u heeft aangegeven interesse te hebben in het beheer / onderhoud en exploitatie van een binnensportaccommodatie, zal de gemeente hierover contact met u opnemen.

Bijlage 2 Deelnemende sportverenigingen

Sport	Vereniging
biljart	Senioren Biljartvereniging Twentse Ros
denksport	H.B.C. Het Twentse Ros
denksport	Stichting Schaakpromotie Hengelo
denksport	Twente's Eerste
denksport	B.C. Teletroef
diversen	W.R.S.H.
diversen/scheidsrechters	Scheidsrechtervereniging H.E.O.
gymnastiek	R.G.V. Blijf Fit
gymnastiek	S.V. TRIOS
gymnastiek	H.G.V.
handbal	H.V. Hercules
handbal	K.S.V. B.W.O.
handbal	HV Olympia Hengelo
hengelsport	H.S.V. Ons Genoegen
jeu de boules	De Woolder Boules
judo	Sportinstituut Hartman/St. Judopromotion Twente
klootschieten	H.K.V.
schermen	Hengelose Schermvereniging Agilité
senioren sport	H.S.S.V. GALM
senioren sport	Sportinstuif 55+
steppen	StepTeam Twente
tafeltennis	H.T.T.C. Vitesse
tennis	Stichting Tennishal Veldwijk
tennis	T.V. Timmersweide
tennis	T.V. Hercules
tennis	T.C. Groot Driene
tennis	Dijkers T.C.
voetbal	S.V. Wilhelminaschool
voetbal	K.S.V. Achilles '12
voetbal	S.V. Juliana'32
voetbal	R.K.S.V. T.V.O.
voetbal	H.V.V. Hengelo
voetbal	H.V.V. Tubantia
volleybal	V.V. A.T.C.
volleybal	Webton Hengelo
watersport	Twentse Watersport Vereniging
wielersport	Rijwiel Toer Club Hengelo